

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

Факультет освітніх наук та мистецтв
Кафедра мистецтв

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри

«26» _____ 08 _____ 2025_ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Живопис

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський) рівень _____

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка _____
(шифр, назва галузі)

Спеціальність: 014.12 Середня освіта (Образотворче мистецтво) _____
(шифр і назва спеціальності)

Освітня програма: Середня освіта (Образотворче мистецтво) _____
(назва)

Форма навчання: денна _____
(денна, заочна,)

2025 – 2026 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Живопис» _____
(назва навчальної дисципліни)

розроблена на основі освітньо-професійної програми Середня освіта (Образотворче мистецтво) _____,
(назва ОПП)

навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня Перший (бакалаврський) рівень, за спеціальністю 014.12 Середня освіта (Образотворче мистецтво) _____
(шифр і назва спеціальності)

Розробники: Геращенко Б.О. _____

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри
Мистецької освіти _____

Протокол від «26» _____ 08 _____ 2025 року № _____

Завідувач кафедри _____

(підпис) (прізвище та ініціали)

Робоча програма навчальної дисципліни «Цифрове мистецтво» для студентів спеціальності 014.12 Середня освіта (Образотворче мистецтво) за Першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти. – ЦДУ імені В. Винниченка, 2025. – 17 с.

✍ Геращенко Б.О., 2025 рік
✍ ЦДУ імені В. Винниченка,
2025 рік

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 8	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка (шифр і назва)	Нормативна/ за вибором	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання _____ (назва)	Спеціальність: 014.12 Середня освіта (Образотворче мистецтво) (шифр і назва)	Рік підготовки	
		3-й	—
Семестр			
Загальна кількість годин – 240		5-6-й	—
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4	Освітня програма: Середня освіта (Образотворче мистецтво) (шифр і назва)	Лекції	
		2 год.	—
		Практичні, семінарські	
		—	—
	Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський) рівень	Лабораторні	
		96 год.	—
		Самостійна робота	
		142 год.	—
		Індивідуальні завдання:	
		—	
		Вид контролю:	
		Екзамен	—

1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета та цілі курсу.

Дисципліна «Живопис» спрямована на формування у студентів професійних компетентностей у галузі образотворчого мистецтва через розвиток практичних навичок живописного зображення, поглиблення розуміння колористичних закономірностей та оволодіння різноманітними техніками й прийомами живопису.

Курс забезпечує комплексну художню освіту, що включає вивчення теоретичних основ живопису, практичне освоєння технік зображення об'єктів і середовища, а також розвиток індивідуального творчого мислення та естетичного сприйняття.

Основні завдання курсу

Теоретична підготовка:

- ознайомлення з основними законами та принципами колористики
- вивчення методів і прийомів реалістичного зображення форми, світла і тіні
- освоєння теоретичних основ передачі простору та перспективи

Практичні навички:

- формування вмінь колористичного аналізу та передачі кольорових відношень
- оволодіння етапами виконання живописної роботи
- освоєння різних технік і матеріалів живопису (олійний, акварельний, гуашевий)

Творчий розвиток:

- розвиток художнього бачення та композиційного мислення
- формування індивідуального творчого підходу
- виховання естетичного смаку та культури сприйняття

Після завершення курсу студенти мають:

Знати:

- теоретичних основ живопису: колористики, композиції, перспективи
- властивостей живописних матеріалів і технік їх застосування
- методики виконання живописних робіт від ескізу до завершеної роботи
- історичних традицій і сучасних тенденцій у живописі

Уміти:

- виконувати живописні роботи в різних техніках і жанрах
- аналізувати колористичні та тонові відношення в натурі
- застосовувати закони композиції та перспективи
- працювати з натури, за уявою та за репродукціями
- критично оцінювати власні роботи та роботи інших авторів

Практичні навички:

- володіння живописними матеріалами та інструментами
- техніки змішування кольорів та створення колористичної гармонії
- методи передачі об'єму, фактури та освітлення

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі *компетентності*:

Компетентності	
Інтегральні компетентності:	ІК1. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації творів мистецтва або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій, положень і методів та характеризується певною невизначеністю умов.
Загальні компетентності:	ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК5. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

	ЗК9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. ЗК12. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності. ЗК13. Здатність працювати в міжнародному контексті.
Фахові компетентності спеціальності (СК):	СК14. Розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно-просторового та візуального середовища, володіти основними класичними і сучасними категоріями та концепціями мистецтвознавчої науки. СК15. Здатність володіти основними класичними і сучасними категоріями та концепціями мистецтвознавчої науки. СК16. Здатність формулювати цілі особистісного і професійного розвитку та умови їх досягнення, враховуючи тенденції розвитку галузі професійної діяльності, етапів професійного зростання та індивідуально-особистісних особливостей. СК17. Володіти різними техніками та технологіями роботи у відповідних матеріалах. СК18. Генерувати авторські інноваційні пошуки в практику сучасного мистецтва. СК19. Здатність інтегрувати смисли та засоби їх втілення у мистецькому творі. СК20. Здатність адаптувати творчу (індивідуальну та колективну) діяльність до вимог і умов споживача. СК25. Здатність презентувати художні твори та мистецтвознавчі дослідження у вітчизняному та

	міжнародному контекстах. СК27. Здатність володіти знаннями й уміннями, спрямованими на досягнення успіху в професійній кар'єрі; враховуючи тенденції розвитку галузі професійної діяльності, індивідуально-особистісних особливостей.
--	--

1.3. Очікувані програмні результати навчання:

Програмні результати	ПРН01. Застосовувати комплексний художній підхід для створення цілісного образу. ПРН02. Виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях. ПРН05. Аналізувати та обробляти інформацію з різних джерел. ПРН06. Застосовувати знання з композиції, розробляти формальні площинні, об'ємні та просторові композиційні рішення і виконувати їх у відповідних техніках та матеріалах. ПРН7. Відображати морфологічні, стильові та кольоро-фактурні властивості об'єктів образотворчого мистецтва, реставрації та використовувати існуючі методики реставрації творів мистецтва в практичній діяльності за фахом. ПРН09. Застосовувати знання з історії мистецтв у професійній діяльності, впроваджувати український та зарубіжний мистецький досвід. ПРН14. Трактувати формотворчі засоби образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації як відображення історичних, соціокультурних, економічних і
-----------------------------	--

	технологічних етапів розвитку суспільства, комплексно визначати їхню функцію та естетичну специфіку у комунікативному просторі. ПРН15. Володіти фаховою термінологією, теорією і методикою образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації мистецьких творів.
--	---

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль I

1. Етюд голови натурника з виразною анатомічною будовою на нейтральному тлі. Освітлення холодне.
2. Етюд голови натурник на світлому тлі. Освітлення природне
3. Етюд голови натурник на темному тлі. Освітлення природне
4. Чоловічий портрет з характерним освітленням на кольоровому тлі

Модуль II

1. Жіночий портрет з характерним освітленням на кольоровому тлі
2. Портрет літньої жінки на темному колірному тлі
3. Портрет натурника з руками (освітлення пряме).
4. Етюд натурника в головному уборі. Передача
5. художнього образу засобами живопису.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	СР С		л	п	лаб.	інд.	СР С
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль I												
Значення кольору та тону в живописному творі. Цілісність колірної гами.		2										
Тема 1. Етюд голови натурника з виразною				10								

анатомічною будовою на нейтральному тлі. Освітлення холодне.												
Самостійна робота. Аналогічна постановка до Тема 1.					10							
Тема 2. Етюд голови натурник на світлому тлі. Освітлення природне				12								
Самостійна робота. Аналогічна постановка до Тема 2.					14							
Тема 3. Етюд голови натурник на темному тлі. Освітлення природне				12								
Самостійна робота. Аналогічна постановка до Тема 3.					14							
Тема 4. Чоловічий портрет з характерним освітленням на кольоровому тлі				14								
Самостійна робота. Аналогічна постановка до Тема 4.					14							
Тематичні начерки та замальовки – 35 шт. Модуль 1					18							
Разом за Модуль 1		2		48	70							
Модуль II												
Тема 1. Жіночий портрет з характерним освітленням на кольоровому тлі				12								
Самостійна робота. Аналогічна постановка до Тема 1.					14							
Тема 2. Портрет літньої жінки на темному колірному тлі				12								
Самостійна робота. Аналогічна постановка до Тема 2.					14							
Тема 3. Портрет натурника з руками (освітлення пряме).				12								
Самостійна робота. Аналогічна постановка до Тема 3.					14							
Тема 4. Етюд натурника в головному уборі. Передача художнього образу засобами живопису.				12								
Самостійна робота. Аналогічна постановка до Тема 4.					14							
Тематичні начерки та замальовки – 35 шт. Модуль 2					16							
Разом за Модуль 2				48	72							

4. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Теми лекційних занять

4.1.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Значення кольору та тону в живописному творі. Цілісність колірної гами.	2
	Разом	2

4.1.2 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Разом	

4.2. Теми семінарських (практичних) занять

4.2.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Разом	

4.2.2 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Разом	

4.3. Теми лабораторних занять

4.3.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль I		
1	Тема 1. Етюд голови натурника з виразною анатомічною будовою на світлому тлі. Освітлення холодне	10
2	Тема 2. Етюд голови натурник на світлому тлі. Освітлення природне	12
3	Тема 3. Етюд голови натурник на темному тлі. Освітлення природне	12
4	Тема 4. Чоловічий портрет з характерним освітленням на кольоровому тлі	14
	Разом за Модуль I	48
Модуль II		
5	Тема 1. Жіночий портрет з характерним освітленням на кольоровому тлі	16
6	Тема 2. Портрет літньої жінки на темному колірному тлі	14
7	Тема 3. Портрет натурника з руками (освітлення пряме).	14
8	Тема 4. Етюд натурника в головному уборі. Передача художнього образу засобами живопису.	20
	Разом за Модуль II	48
	Разом	96

4.3.2 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Разом	

4.4. Завдання для самостійної роботи

4.4.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль I		
1	Самостійна робота. Аналогічна постановка до Тема 1.	10
2	Самостійна робота. Аналогічна постановка до Тема 2.	14
3	Самостійна робота. Аналогічна постановка до Тема 3.	14
4	Самостійна робота. Аналогічна постановка до Тема 4.	14
5	Тематичні начерки та замальовки – 35 шт.	18
	Разом за Модуль I	70
Модуль II		
6	Самостійна робота. Аналогічна постановка до Тема 1.	14
7	Самостійна робота. Аналогічна постановка до Тема 2.	14
8	Самостійна робота. Аналогічна постановка до Тема 3.	14
9	Самостійна робота. Аналогічна постановка до Тема 4.	14
10	Тематичні начерки та замальовки – 35 шт.	16
	Разом за Модуль II	72
	Разом	142

4.4.2 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Разом	

4.5. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

—

4.6. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни живопис передбачено комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально- пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяє розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця, з урахуванням індивідуальних особливостей учасників освітнього процесу.

З метою формування професійних компетентностей широко впроваджуються інноваційні методи навчання. Це – комп'ютерна підтримка освітнього процесу, впровадження інтерактивних методів навчання (ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань).

За джерелами знань на заняттях використовуються словесні (розповідь, бесіда, лекція) та практичні методи.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються проблемно-інформаційний, проектно-пошуковий, дослідницький методи.

Із метою забезпечення максимального засвоєння студентами матеріалу курсу використовуються наступні методи навчання:

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна-лекція);
- наочні (презентація, демонстрування);
- практичні методи (вправи; практичні завдання).

2. Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- метод проблемного викладу матеріалу;
- моделювання життєвих ситуацій;
- мозковий штурм;
- метод опори на життєвий досвід;
- навчальної дискусії.

3. Методи контролю й самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

- усного контролю;
- письмового контролю;
- самоконтролю та взаємоконтролю;
- рецензування відповідей.

4.7. Засоби діагностики результатів навчання здобувачів освіти. Порядок та критерії виставлення балів

Контрольні заходи здійснюються з дотриманням принципів об'єктивності, індивідуального підходу, системності та всебічності.

Засоби оцінювання та методи демонстрації результатів навчання включають:

- Диференційований залік;

Використовуються методи контролю, як усні, так і письмові, які сприяють підвищенню мотивації студентів до навчально-пізнавальної діяльності.

Поточний контроль спрямований на перевірку розуміння та засвоєння окремих частин навчального матеріалу, рівня сформованості навичок, умінь самостійно опрацьовувати навчальний матеріал, а також здатності осмислити зміст теми.

Об'єкти поточного контролю включають систематичність та активність роботи на заняттях, виконання завдань для самостійної роботи. Оцінюється рівень знань, продемонстрований у відповідях, активність під час обговорення питань на заняттях, результати практичної діяльності, тестування тощо.

У разі невиконання завдань поточного контролю студент має право скласти їх індивідуально до останнього практичного заняття за дозволом завідувача кафедри. Порядок такого контролю визначається викладачем.

Підсумковий контроль має на меті перевірку розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчо використовувати накопичені знання, а також уміння сформувати власне ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни.

Цей підхід до організації навчання спрямований на розвиток творчого мислення та формування стійкого інтересу до предмета, що в кінцевому підсумку сприяє професійному становленню майбутніх фахівців.

Критерії оцінювання практичних робіт

А (90-100) – заслуговує студент, що має міцні, ґрунтовні теоретичні знання, які застосовує на практиці.

- студент досконало володіє теоретичним матеріалом, самостійно поповнює свої знання
- розуміє та відповідно застосовує поняття й терміни
- дотримується методичної послідовності виконання зображення
- самостійно аналізує та komponує зображення в аркуші
- досконало розуміє та застосовує на практиці основні характеристики кольорів (яскравість, насиченість, тон)
- добре орієнтується в колірній палітрі
- відповідно передає характер освітлення
- охайно та у відведений час виконує завдання

- домашнє завдання виконане у повному обсязі та на достатньому або високому рівні

В (82-89) – заслуговує студент, що має ґрунтовні теоретичні та практичні знання, але має стандартне мислення.

- студент добре володіє теоретичним матеріалом;
- розуміє та відповідно застосовує поняття й терміни;
- дотримується методичної послідовності виконання завдання;
- аналізує та відповідно komponує зображення в аркуші;
- добре розуміє та застосовує на практиці основні характеристики кольорів (яскравість, насиченість, тон);
- добре орієнтується в колірній палітрі;
- добре передає характер освітлення;
- охайно та у відведений час виконує завдання;
- домашнє завдання виконане на достатньому рівні у повному обсязі;

С (74-81) – заслуговує студент, що має належні теоретичні та практичні знання, але має стандартне мислення.

- студент не завжди орієнтується в теоретичному матеріалі;
- не завжди впевнено та відповідно застосовує поняття та терміни;
- дотримується методичної послідовності виконання завдання під керівництвом викладача;
- аналізує та відповідно komponує зображення в аркуші під керівництвом викладача;
- допускає погрішності в передачі характеру освітлення, світлотіні, тону, матеріальності;
- розуміє та застосовує на практиці основні характеристики кольорів (яскравість, насиченість, тон) ;
- добре орієнтується в колірній палітрі, допускаючи не значних помилок,
- виконує завдання у відведений час;

- домашнє завдання виконано частково та посередньо, або повністю та на посередньому рівні;

D (64-73) – заслуговує студент, що може продемонструвати теоретичні та практичні знання.

- студент не орієнтується в теоретичному матеріалі;
- не впевнено та не завжди відповідно застосовує поняття та терміни;
- не дотримується методичної послідовності виконання завдання;
- не вдало komponує зображення в аркуші;
- розуміє та застосовує на практиці основні характеристики кольорів (яскравість, насиченість, тон), допускаючи не значні помилки;
- недостатньо орієнтується в колірній палітрі;
- допускається значних помилок у передачі характеру освітлення, світлотіні, тону, матеріальності;
- не охайно, зі значним запізненням виконує завдання;
- домашнє завдання виконане частково та на низькому рівні;

E (60-63) – заслуговує студент, що має слабкі теоретичні та практичні знання.

- студент слабо орієнтується в теоретичному матеріалі;
- не впевнено та не завжди відповідно застосовує поняття та терміни;
- дотримується методичної послідовності виконання завдання під керівництвом викладача;
- не завжди вірно розуміє та застосовує на практиці основні характеристики кольорів (яскравість, насиченість, тон), допускаючи не значні помилки;
- слабо орієнтується в колірній палітрі;
- допускається значних помилок у передачі характеру освітлення;
- не охайно і невчасно виконує завдання;
- студент присутній на занятті;
- домашнє завдання не виконане, або виконане на низькому рівні й частково;

Гх (35-59) – заслуговує студент, що має дуже слабкі теоретичні та практичні знання.

- студент не орієнтується в теоретичному матеріалі;
- не впевнено та не завжди відповідно застосовує поняття та терміни;
- не дотримується методичної послідовності виконання завдання;
- не розуміє та не впевнено застосовує на практиці основні характеристики кольорів (яскравість, насиченість, тон), допускаючи значні помилки;
- слабо орієнтується в колірній палітрі;
- не передає характер освітлення;
- не охайно, зі значним запізненням виконує завдання;

Г (0-34) – заслуговує студент, який не володіє теоретичними та практичними знаннями.

У разі, якщо здобувач подав декларацію про визнання результатів неформального та /або інформального навчання стосовно певного освітнього компонента ОП, оцінювання відбувається відповідно до Порядку визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в Центральнотукаїнському державному університеті імені Володимира Винниченка (затвердженого вченою радою університету, протокол № 9 від 26 грудня 2022 р.).

Результати навчання та компетентності, що можуть бути визнані в межах цього освітнього компонента, можна досягати та здобувати в системі неформальної освіти під час участі в тренінгах, майстер-класах, семінарах, вебінарах, дистанційних курсах, стажуваннях тощо, що підтверджено відповідним документом (дипломом, сертифікатом, свідоцтвом под.). – пункти 1.5, 1.6, 1.9, 1.10 названого Порядку.

4.8. Перелік програмових питань для самоконтролю:

4.9. Схема нарахування балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота								
Лабораторні роботи				Самостійні роботи				
Л1	Л2	Л3	Л4	СР1	СР2	СР3	СР4	Етюди
10	10	10	15	10	10	10	15	10
45				45				10

Підсумковий контроль

Шкала оцінювання тестових завдань:**Шкала оцінювання: національна та ЄКТС**

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73	задовільно	
60-63		
35-59	незадовільно	незараховано
1-34	незадовільно	незараховано

5. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ**5.1. Рекомендована література****Основна:**

1. Все про малювання. Понад 200 технік, уроків і порад для художників-початківців. В. Ракуленко. - КМ-БУКС, 2021. - 240 с.
2. Дідик Н. Основи композиції: навчальний альбом-посібник. – Ужгород: видавництво «Мистецька лінія», 2009. – 64 с.
3. Іттен Йоханнес. Елементи образотворчого мистецтва. Навчальне видання щоденника / Йоханнес Іттен. – ArtHuss, 2023, - 168 с.
4. Олена Кульчицька. Графіка, малярство, ужиткове мистецтво: Альбом-каталог. – Львів – Київ: «Апріорі», «Майстер книг», 2013. – 389 с.

5. Сьюзен Вудфод. Як розглядати картини / Перек.: Любов Пилаєва ; Редактор: Ян Матишак. - BookChef. 2021. – 176 с.

5.2. Методичне забезпечення

1. Методичні рекомендації до лабораторних та самостійних робіт.
2. Робоча програма
3. Наочний матеріал

6. ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Політика щодо академічної доброчесності формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», з урахуванням норм Положення «Про академічну свободу та академічну доброчесність в Центральнотериторіальному державному університеті імені Володимира Винниченка».

Примітки:

1. *Робоча програма навчальної дисципліни є нормативним документом закладу вищої освіти і містить виклад конкретного змісту навчальної дисципліни, послідовність, організаційні форми її вивчення та їх обсяг, визначає форми та засоби поточного і підсумкового контролів.*
2. *Розробляється викладачем. Робоча програма навчальної дисципліни розглядається на засіданні кафедри і затверджується завідувачем кафедри.*
3. *Формат бланка – А4 (210' 297 мм).*